

ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто теоретичне визначення міжнародних стандартів фінансової звітності, а також основні проблеми та переваги, якими супроводжується процес запровадження нової стратегії розвитку бухгалтерського обліку в Україні.

Ключові слова: міжнародні стандарти фінансової звітності, національна система бухгалтерського обліку, фінансова звітність

В умовах глобалізації економіки та спрямування країни до вступу в Європейський Союз, перехід бізнесу до системи обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – МСФЗ) стає нагальною потребою. Саме така ситуація й обумовлює закономірну необхідність запровадження нової стратегії розвитку бухгалтерського обліку в Україні. Важливим кроком у цьому напрямку стало прийняття 12 травня 2011 року Верховною Радою України змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Так, згідно із ст.12 цього нормативного акта, починаючи з 1 січня 2012 р., публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також підприємства, що провадять господарську діяльність за видами, визначеними переліком Кабінету Міністрів України, мають складати фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за МСФЗ, опублікованими на офіційному сайті Міністерства фінансів України. Інші підприємства зможуть самостійно визначати доцільність застосування МСФЗ на підставі рішення власника або за погодженням з контролюючими органами. Це має допомогти зробити фінансову звітність прозорою, зрозумілою, що дозволить на більш вигідних умовах залучати інвестиції та кредити [1].

Отже, прийняття українською державою стратегії на запровадження в національну систему обліку МСФЗ й обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Питання застосування міжнародних стандартів і покладення їх в основу реформованої національної системи бухгалтерського обліку завжди було дискусійним, як в наукових колах, так і серед фахівців-практиків. Найбільш ґрунтовно свої позиції щодо міжнародних стандартів висвітлювали у своїх наукових працях І.А. Белоусова, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В. Жук, С.Я. Зубілевич, Г.Г. Кирейцев.

Однак, попри наявність досить великої кількості дискусійних питань, правове поле щодо регулювання бухгалтерського обліку невпинно рухалося до законодавчого закріплення застосування МСФЗ в Україні. Саме тому з прийняттям відповідного Закону постала необхідність визначення напрямків подальшого реформування національної системи бухгалтерського обліку.

Метою статті є визначення основних проблем та позитивних наслідків, якими супроводжується застосування МСФЗ в Україні в результаті його законодавчого закріплення.

Для досягнення поставленої мети розглянемо такі питання:

- аналіз складу МСФЗ;
- з'ясування основних проблем та існуючих позитивних наслідків запровадження МСФЗ в Україні.

Перш за все розглянемо визначення міжнародних стандартів фінансової звітності. Так, відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 12.05.2011 р. № 3332-VI [1], «міжнародні стандарти фінансової звітності – це прийняті Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, якими визначено порядок складання фінансової звітності».

Порядок розкриття інформації про діяльність підприємств на основі МСФЗ передусім визначає інформацію, яка підлягає обов'язковому розкриттю, що зображено на рисунку 1.

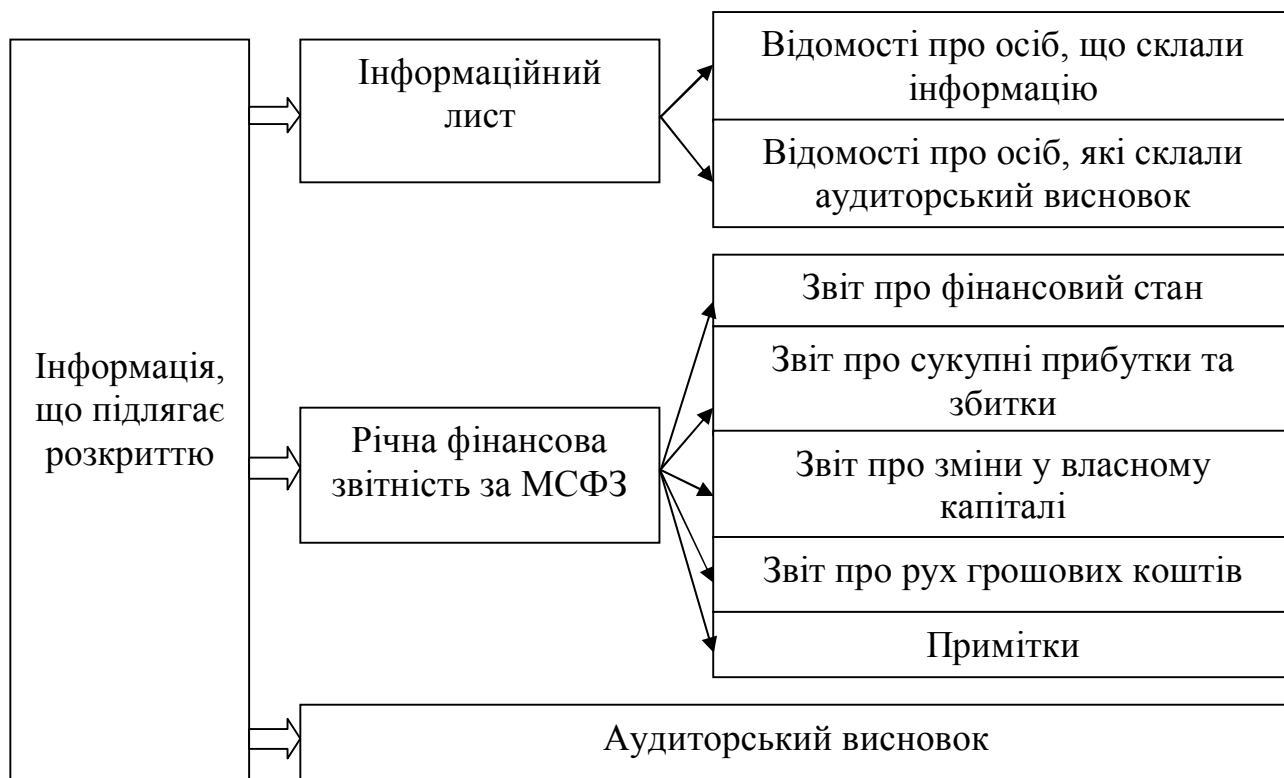

Рисунок 1 – Склад інформації, яку мають розкривати підприємства на основі МСФЗ

При цьому важливо розуміти, що термін МСФЗ наразі вживають у трьох значеннях:

- 1) стандарти, затверджені Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку після 2001 р.;
- 2) сукупність стандартів і тлумачень, затверджених Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;

3) збірка документів, що охоплює концептуальну основу МСФЗ, стандарти, тлумачення та пояснювальні матеріали до них.

Річ у тім, що у 2000 р. Комітет з міжнародних стандартів фінансової звітності був реорганізований у Раду з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (*IASB*). А у 2001р. було створено Фонд комітету з міжнародних стандартів фінансової звітності. Внаслідок такої реорганізації у 2001р. Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку перейменувала міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (*IAS*) на міжнародні стандарти фінансової звітності (*IFRS*). Тобто, виходячи з вищесказаного, можна стверджувати про таке:

$$IFRS = IFRS + IAS + SIC + IFRIC,$$

де *IFRS* – міжнародні стандарти фінансової звітності;

IAS – міжнародні стандарти бухгалтерського обліку;

IFRIC – тлумачення стандартів, виданих Комітетом з інтерпретації міжнародної фінансової звітності;

SIC – тлумачення стандартів, виданих раніше діючим постійним Комітетом з інтерпретації [3, с. 5].

Варто зазначити, що сьогодні до складу Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку входять переважно представники транснаціональних корпорацій (далі – ТНК), а також партнери великої четвірки аудиторських компаній. Тобто можна дійти висновку, що встановлення й поширення МСФЗ найбільш вигідні великому транснаціональному бізнесу. Так, наприклад, за даними Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, їхні розробки ідеальні лише для 5% компаній, решта 95% належать до середнього та малого бізнесу, що потребує оновлення МСФЗ [2, с. 20].

Тобто можна дійти висновку, що однією з негативних рис обов'язкового впровадження МСФЗ Україні є сама недосконалість МСФЗ, а саме їхня орієнтація на забезпечення діяльності ТНК. За такої логіки застосування МСФЗ країнами, де немає національних ТНК, втрачає мотивацію.

Взагалі перехід до обліку за МСФЗ в Україні є доволі складним процесом, що супроводжується низкою проблем. Однією з основних проблем сьогодні є невизначеність з боку законодавства щодо необхідності паралельно з поданням звітності за МСФЗ, подавати звітність за П(С)БО. Це питання залишається відкритим до надання відповідних уточнень. Крім того, складання звітності за МСФЗ не зовсім корелює з українським податковим законодавством і практикою його застосування. Тобто в перехідний період, робота бухгалтерів буде дуже трудомісткою, оскільки доведеться вести облік за МСФЗ, облік за П(С)БО та податковий облік.

Ще однією з нагальних проблем є відсутність в достатній кількості фахівців, які розуміють, як на практиці впроваджувати МСФЗ. Оскільки до прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», в більшості випадків звіти за МСФЗ складалися не бухгалтерами підприємств, а міжнародними аудиторськими ком-

паніями на базі річної звітності підприємств, що складена за національними стандартами. Тобто сьогодні постала нагальна потреба в ретельній підготовці висококваліфікованих фахівців кожного підприємства, що має складати звітність за МСФЗ. У свою чергу, це спричиняє додаткові (досить істотні) витрати на організацію роботи бухгалтерії підприємства, а саме, на навчання персоналу та забезпечення відповідними комп'ютерними програмами.

Також українські підприємства торкнуться проблеми щодо наявності різниці в підходах до визнання, класифікації та оцінки фінансових активів і фінансових зобов'язань. Адже змін зазнає техніка відображення господарських операцій, методика складання звітів. Фінансові результати зазнають зміни, причому в гірший бік порівняно з результатами, відображеними за П(С)БО. Крім того, стислі терміни для впровадження міжнародних стандартів можуть призвести до підготовки неякісної звітності за МСФЗ [4].

Отже, як бачимо, зміна стандартів обліку пов'язана з певними проблемами, однак, не дивлячись на це, запровадження МСФЗ в Україні має певні переваги для всіх основних користувачів фінансової звітності, що узагальнено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Переваги застосування МСФЗ для різних категорій користувачів

Користувачі	Переваги застосування МСФЗ
Компанії	Підвищення якості інформації для прийняття рішень менеджерами; полегшення доступу до капіталу, в тому числі з іноземних джерел; зниження вартості капіталу; простота застосування єдиних стандартів звітності в дочірніх компаніях, зареєстрованих у різних країнах; у багатьох випадках велика надійність інформації; прозорість інформації, що забезпечується шляхом дотримання правил її складання, а також численними поясненнями до звітності; підвищення конкурентоспроможності
Інвестори	Підвищення якості інформації для прийняття рішень; зміцнення довіри до поданої інформації; краще розуміння ризиків і прибутковості; компанії можуть бути зіставлені з аналогічними компаніями
Державні діячі	Зміцнення українського ринку капіталу й підвищення його привабливості; полегшення доступу до світових ринків капіталу; сприяння залученню міждержавних інвестицій
Національні органи регулювання	Зміцнення нагляду й правозастосування органами регулювання; підвищення стандартів розкриття фінансової інформації; підвищення якості інформації для учасників ринку з метою регулювання на основі розкриваючої інформації
Інші зацікавлені особи	Підвищення довіри й поліпшення економічних перспектив для бухгалтерської та аудиторської професій; підвищення прозорості компаній за рахунок поліпшення звітності; поліпшення звітності за новими та іншими аспектами бізнесу

Висновки. Отже, процес запровадження МСФЗ в Україні супроводжується труднощами організаційного, ментального, фінансового, кадрового характеру тощо. Однак переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами дійсно є і вони незаперечні для більшості користувачів фінансової звітності, оскільки МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. Принципи, закладені в порядок формування звітності згідно МСФЗ, роблять її адекватнішою і здатною відобразити реальний майновий стан організації. У зв'язку із цим цінність МСФЗ важлива не тільки для іноземних, але й для національних інвесторів також. Це ще раз підтверджує необхідність і корисність процесу впровадження МСФЗ для всіх секторів економіки України.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку є вивчення теоретичних та практичних аспектів процесу організації обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності на підприємстві..

Список літератури

1. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]: Закон України: [від 12.05.2011 р. № 3332-VI]. – Режим доступу: <<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3332-17>>.
2. Жук В. До проблем стратегії запровадження МСФЗ в Україні / В. Жук // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 10. – С. 16-22.
3. Голов С. Розкриття інформації про діяльність публічних акціонерних товариств на основі міжнародних стандартів фінансової звітності / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 5. – С. 3-14.
4. Мельничук Б.В. Проблеми запровадження МСФЗ в Україні: інституціональний підхід [Електронний ресурс] / Б.В. Мельничук. – Режим доступу: <<http://magazine.faaf.org.ua/content/view/1144/35>>.

УДК 657.6:316.47

Руденок О.Ю. (ДонНУЕТ, Донецьк)

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО АУДИТУ

Обґрунтовано необхідність запровадження практики застосування соціального аудиту, визначено сутність поняття «соціальний аудит», підкреслено взаємозв'язок фінансової і соціальної ефективності, визначено завдання соціального аудиту, причини, що стримують розповсюдження практики проведення соціального аудиту в Україні, переваги застосування соціального аудиту для суб'єктів соціального партнерства.

Ключові слова: *соціальний аудит, соціальне партнерство, фінансові відносини, соціальна відповідальність, фінансові ризики, конкурентоспроможність, фінансова ефективність.*